

Lietas scenārijs 2. modulis – EPPO kompetences

X, Ungārijas SIA izpilddirektors un konsorcijs pārstāvis, kas piedalījās konkrētā piedāvājumu iesniegšanas / iepirkuma procesā, sazinājās ar diviem ierēdņiem, kuri strādā Eiropas Komisijā Briselē. Lai optimizētu konsorcijs piedāvājumus, ES ierēdņiem tika vaicāts, vai tie nodrošinātu pieeju citu pretendentu konfidencialajai cenas noteikšanas informācijai un citai sensitīvai komercinformācijai.

Ierēdņi, kuri ir dalībvalsts A un B pilsoņi un atrodas Briselē, bija gatavi sniegt pieprasīto informāciju, katrs par 20 000 EUR. Sarunas ar darbiniekiem notika Londonā. Tikšanās laikā A un B sniedza pieprasīto informāciju, dodot X norādes, kas konsorcijam palīdzēja piedāvāt nedaudz zemāku cenu par konkurenta piedāvāto. Piedāvājumu iesniegšanas procesā X sniedza nepareizas ziņas un dokumentus.

Šis gadījums piesaistīja ārkārtīgi lielu mediju un sabiedrības uzmanību visā Eiropas Savienībā. Par kukuļdošanu A un B valstu prokuratūras informēja valstu plašsaziņas līdzekļi. Dalībvalsts A un B katra uzsāka savu valsts izmeklēšanu pret savu pilsoni.

Piezīme apmācītājam:

- Šajā vienkāršajā scenārijā ir iesaistītas dažādas dalībvalstis, un atklāts paliek jautājums par to, vai ar A, B un X darbībām patiešām ir nodarīts kaitējums ES finanšu interesēm.
- Šajā lietas scenārijā atklāts paliek jautājums par to, vai ar piedāvājumu saistītās X darbības A un B sekmēja labprātīgi.
- Šajā lietas scenārijā nav precizēts, vai izdevumi ir saistīti ar iepirkumu (attiecas uz 1. jautājumu).
- Minēto dalībvalsti A un B var mainīt uz jebkuru pašreizējo iesaistīto dalībvalsti (taču tai ir jābūt iesaistītai dalībvalstij).
- Valsti, kurā notiek X darbības, var mainīt uz jebkuru citu neiesaistīto dalībvalsti, piemēram, Dāniju, Īriju, Poliju vai Zviedriju (taču tai ir jābūt neiesaistītajai dalībvalstij).
- Šajā lietā kukuļa summa nav būtiska. To var mainīt uz jebkuru citu summu.

Jautājumi:

1. jaut. Pieņemot, ka ES finanšu interesēm ir nodarīts kaitējums: kāds ir jūsu juridiskais novērtējums par X darbībām? Vai EPPO pret viņu var uzsākt izmeklēšanu? Vai atbilde būtu savādāka, ja ES finanšu interesēm nebūtu nodarīts kaitējums?

Piezīme apmācītājam:

Šīs daļas mērķis ir rosināt diskusijas par izmeklēšanu pret neiesaistīto dalībvalstu pilsoņiem. Turklāt ir jāizpēta, kāda ir atšķirība starp

izdevumiem, kas ir saistīti ar iepirkumu, un izdevumiem, kas nav saistīti ar iepirkumu.

Papildu piezīmes:

- Ir acīmredzams, ka X ir devis kukuli A un B. Taču šķiet, ka FIA direktīvas 4. panta 2. punkta b) apakšpunkts (aktīva korupcija) nav piemērojams, jo ar šo konkrēto rīcību ES finanšu interesēm kaitējums nav nodarīts. Ir acīmredzams, ka nodarījums ir izdarīts galvenokārt tādēļ, lai radītu apstākļus tāda nodarījuma izdarīšanai, kas skar Savienības finanšu intereses (papildinošs nodarījums). Lai gan kukuļdošanas nodarījumu varētu uzskatīt par nesaraujami saistītu nodarījumu (*EPPO* regulas 22. panta 3. punkts), tā tomēr nav *ne bis in idem* darbība (materiālo faktu identiskums jeb fakti, kas pēc būtības ir vienādi), un tas ir izdarīts ārpus Eiropas Savienības teritorijas. Turklāt Ungārija nav iesaistītā dalībvalsts. Tā kā nodarījums neietilpst *EPPO* teritoriālajā un personāla kompetencē (*EPPO* regulas 23. punkts), tai nav iespējams izmeklēt kukuļdošanas nodarījumu.
- Tā kā X ir sniedzis nepareizas ziņas un dokumentus un ir izdarīts kaitējums ES finanšu interesēm, X, iespējams, ir izdarījis krāpšanu, kas saskaņā ar FIA direktīvas 3. panta 2. punktu skar Eiropas Savienības finanšu intereses. Ļoti iespējams, ka ir piemērojama arī *EPPO* kompetenču darbības joma attiecībā uz personām (*EPPO* regulas 23. panta b) apakšpunkts): Noziedzīgā darbība tika daļēji veikta ārpus iesaistīto dalībvalsts teritorijas (Brisele).
- Ja X darbības nav radījušas finansiālu kaitējumu Eiropas finanšu interesēm, *EPPO* var īstenot savas kompetences tikai tad, ja izdevumi nav bijuši saistīti ar iepirkumu (FIA direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts). Publisko līgumu definīcija ir sniegta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (2012. gada 25. oktobris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, un par Padomes Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 atcelšanu 101. pantā.

2. jaut. Kāds ir jūsu juridiskais novērtējums par *EPPO* kompetencēm, raugoties no dalībvalsts A vai B valsts prokurora perspektīvas, kurš nodarbojas ar lietu, kurš ir tas, kuram ir jāizskata apsūdzības pret ES darbiniekiem?

Piezīme apmācītājam:

Šīs daļas mērķis ir pārspriest šo gadījumu no valsts prokurora perspektīvas, ņemot vērā attiecīgos FIA direktīvas un EPPO regulas noteikumus. Dalībniekiem jāņem vērā gan attiecīgās materiālo tiesību normas, gan attiecīgie procesuālie tiesību akti. Dalībniekiem arī jāņem vērā, ka darbības notika Londonā.

Papildu piezīmes:

- Lai gan ir gluži acīmredzams, ka A un B ir iesaistīti “pasīvā korupcijā”, nav skaidrs, vai viņi ir izdarījuši FIA nodarījumu. Atbilstīgi FIA direktīvas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktam ir nepieciešams kaitējums vai “ļoti iespējams kaitējums” Savienības finanšu interesēm.
- Taču ir jāņem vērā, ka konsorcijs ir sniedzis nepareizas ziņas un dokumentus un piedāvājis tikai nedaudz zemāku cenu par konkurenta piedāvāto. Šī apstākļa dēļ rodas vismaz sākotnējās aizdomas, ka A un B ir sekmējuši X darbības, ko saskaņā ar FIA direktīvas 3. panta 2. punktu varētu uzskatīt par krāpšanu.
- Pat, ja A un B korumpētās darbības pašas par sevi nav kaitējušas Savienības finanšu interesēm, tās saskaņā ar EPPO regulas 22. panta 3. punktu var uzskatīt par “nesaraujami saistītu nodarījumu”. Šajā gadījumā rodas jautājums, vai tas, ka A un B ir sekmējuši X krāpnieciskās darbības, vienlaikus paveicot korupciju, vajadzētu uzskatīt par *ne bis in idem* (materiālo faktu identiskumu jeb faktiem, kas pēc būtības ir vienādi). Ja jā, EPPO var īstenot savu kompetenci tikai tad, ja maksimālais sods par FIA nodarījumu (krāpšanu) ir lielāks, nekā par nesaraujami saistītu nodarījumu (kukuļdošanu).
- Ļoti iespējams, ka ir piemērojama EPPO kompetenču darbības joma attiecībā uz personām (EPPO regulas 23. panta b) vai c) apakšpunkts): Lai gan noziedzīgās darbības tika izdarītas ārpus iesaistīto dalībvalstu teritorijas (Londonā), tās paveica dalībvalstu valstspiederīgie, attiecīgi, personas, uz ko attiecas Personāla noteikumi. Ir pamats uzskatīt, ka dalībvalstij A un B ir jurisdikcija attiecībā uz šādām korupcijas darbībām pat, ja tās ir izdarītas ārpus tās teritorijas (lai gan nepieciešams pārbaudīt valsts jurisdikciju).

3. jaut. Ja jūs būtu valsts prokurors, kurš izskata apsūdzības pret A vai B, vai jūs par savu lietu informētu EPPO? Ja jā, kādā veidā? Kas tikmēr ir paveicams attiecībā uz valsts veikto izmeklēšanu?

Piezīme apmācītājam:

Šīs daļas mērķis ir pārspriest formālos pasākumus, ko valstu prokuroriem ir jāveic, lai pareizi vērstos pie EPPO. Ir arī jāņem vērā, ka līdz šim kaitējuma izvērtēšana nav bijusi iespējama.

EPPO regulas 53. apsvēruma (“ziņošanas pienākuma plašā interpretācija”) varētu kļūt par problēmu. Varētu arī rasties diskusijas par to, kas ir darāms, ja EPPO neīsteno savas pārņemšanas tiesības laikposmos, kuri noteikti EPPO regulas 27. panta 1. punktā.

Papildu piezīmes:

- Iesniedziet ziņojumu attiecīgajam Eiropas deleģētajam prokuroram saskaņā ar *EPPO* Regulas 24. panta 2. un 4. punktu: apraksts par kaitējumu, kas ir radīts vai ko var radīt, iespējamā juridiskā kvalifikācija, jebkāda pieejamā informācija par varbūtējiem cietušajiem, aizdomās turētajiem un jebkādām citām iesaistītām personām.
- *EPPO* arī jāinformē par to, ka kaitējuma izvērtējums nav iespējams (*EPPO* regulas 24. panta 5. punkts).
- Pēc tam, kad *EPPO* ir attiecīgi informēta, tai ir jāaizlemj, vai tā lietu pārņem vai nepārņem. Lēmums ir jāpieņem ne vēlāk kā piecas dienas pēc informācijas saņemšanas (konkrētos gadījumos, attiecīgi, 10 dienas pēc Eiropas galvenā prokurora lēmuma).
- Valstu prokuroriem šajā laikposmā jāatturas no jebkādas turpmākas izmeklēšanas veikšanas, kas varētu ietekmēt *EPPO* lēmumu (ja vien nav jāveic steidzami pasākumi). Tas neattiecas uz *EPPO* termiņu pārsniegšanu (skatīt *EPPO* regulas 27. panta 2. punktu: “šā panta 1. punktā minēto termiņu laikā ...”).

4. jaut. Ja tiek izvirzīts arguments, ka lieta attiecībā uz A un B neietilpst *EPPO* kompetencē, jo

- **nav izdarīts finansiālais kaitējums ES finanšu interesēm vai**
- **finansiālais kaitējums ir mazāks nekā 10 000 EUR.**

Kā šādas domstarpības var risināt?

Piezīme apmācītājam:

*Šīs daļas mērķis ir apspriest domstarpību izšķiršanu, kas rodas *EPPO* un valsts iestāžu starpā. Dalībniekiem ir svarīgi zināt, ka *EPPO* regulas 25. panta 6. punktā ir noteikts, ka lielākoties par šādiem jautājumiem kompetentas lemt ir valsts iestādes. Taču šis noteikums attiecas tikai uz jautājumiem, vai krimināla rīcība ietilpst *EPPO* regulas 22. panta 2. vai 3. punkta vai 25. panta 2. vai 3. punkta darbības jomā. Var rasties diskusijas par to, kā domstarpības var risināt, ja gadījums ietilpst *EPPO* regulas 22. panta 1. punkta darbības jomā.*

Papildu piezīmes:

- Gadījums a: Domstarpības ir par jautājumu, vai krimināla rīcība ietilpst *EPPO* regulas 22. panta 1. punkta darbības jomā. Regulas 25. panta 6. punkts tāpēc nav piemērojams. *EPPO* ir jāizvērtē, vai ir izdarīts finansiālais kaitējums. Ja ir izdarīts kaitējums, *EPPO* var īstenot savu kompetenci pārņemt šo lietu; ja nav izdarīts, tā var atturēties no šādas rīcības.
- Gadījums b: attiecīgā valsts iestāde var izšķirt domstarpības, jo šeit ir

attiecināma *EPPO* Regulas 25. panta 2. punkta darbības joma. Tā kā aizdomās par nodarījuma izdarīšanu tiek turēti Savienības darbinieki, lēmuma pieņemšanā priekšroka ir jādod *EPPO*.

5. jaut. Vai Eiropas deleģētais prokurors var nolemt nepārņemt lietu pret A un B, ja kaitējums (vai ļoti iespējams kaitējums) ES finanšu interesēm ir mazāks par

a. 100 000 EUR

b. 10 000 EUR

Piezīme apmācītājam

Šis ir tikai starpjautājums, ko var uzdot papildus, ja to atļauj laiks.

Papildu piezīmes:

- *Abos gadījumos saskaņā ar EPPO regulas 27. panta 8. punktu Eiropas deleģētais prokurors var atturēties no pārņemšanas tiesību izmantošanas, ja Kolēģija ir izdevusi īpašas pamatnostādnes.*

6. jaut. Tā kā EPPO ir pārņēmusi valstu veikto izmeklēšanu no dalībvalsts A un B: Kurā dalībvalstī EPPO būtu jāuzsāk sava izmeklēšana?

Piezīme apmācītājam:

Šīs daļas mērķis ir pārspriest šī gadījuma daudzvalstu dimensiju un jautājumu, vai EPPO var apvienot pret A un B veikto izmeklēšanu. Dalībniekiem būtu sīkāk jāizskata jautājums par to, kurā dalībvalstī varētu būt attiecīgais forums. Vajadzētu arī ņemt vērā EPPO regulas 26. panta 4. un 5. punktu.

Papildu piezīmes:

- *Būtībā runa ir par vairāk nekā vienas dalībvalsts jurisdikciju. Beļģiju (kā mītnes valsti), kā arī dalībvalsti A un B kā iespējamo forumu.*
- *Saskaņā ar EPPO regulas 26. panta 4. un 5. punktu Pastāvīgā palāta var izlemt par izmeklēšanu apvienošanu. Ja ir vairāk nekā viena Pastāvīgā palāta, kompetentā Pastāvīgā palāta ir jānosaka ar reglamentā paredzēto noteikumu palīdzību.*
- *Galvenā noziedzīgās darbības vieta ir Londonā. Var rasties arī diskusijas par to, vai Brisele arī nav galvenā nodarījumu vieta. Turklāt "liela šo nodarījumu daļa" nav izdarīta nevienā no dalībvalstīm.*
- *Palātas pastāvīgais loceklis varētu izlemt, ka izmeklēšanai jānotiek Beļģijā, kur ir "aizdomās turētā vai apsūdzētā pastāvīgā dzīvesvieta",*

(EPPD regulas 26. panta 4. punkta a) apakšpunkts). Taču palātai ir jāņem vērā, ka Beļģijai, iespējams, nav jurisdikcijas attiecībā uz šādām lietām, jo noziedzīgā darbība ir bijusi izdarīta ārpus Beļģijas teritorijas (Apvienotajā Karalistē) un ne A, ne B nav Beļģijas pilsoņi (piem., Austrijai var nebūt jurisdikcijas attiecībā uz šādām lietām). Tādēļ Pastāvīgā palāta varētu arī izlemt neveikt izmeklēšanu apvienošanu un dalībvalsts A un B Eiropas deleģētajam prokuroram dot norādījumu sākt atsevišķu izmeklēšanu.